

Nationella riktlinjer för vård vid provocerad vulvodyni

Riktlinjerna i korthet
2022



Socialstyrelsens första nationella riktlinjer för vård vid provocerad vulvodyni

Socialstyrelsen har tagit fram nationella riktlinjer för vård vid provocerad vulvodyni (tidigare kallat vestibulit). Det är ett smärttillstånd som främst drabbar unga kvinnor. Många får en intensiv smärta vid vaginalt sex, och ofta påverkas också vardagsaktiviteter och det allmänna välbefinnandet.

Riktlinjerna är Socialstyrelsens första på området. Vi ger rekommendationer om

- diagnostik och basbehandling
- fortsättningsbehandling
- specialiserad behandling.

Riktlinjerna vänder sig både till dig som har ett övergripande ansvar för att fördela resurser i hälso- och sjukvården och till dig som möter patienter med provocerad vulvodyni.

➔ Läs riktlinjerna i sin helhet på Socialstyrelsens webbplats, socialstyrelsen.se/nationellariklinjer/vulvodyni.

Huvudbudskap

Ge tidig diagnos och behandling

Fler verksamheter i öppenvården behöver både kunna diagnostisera och behandla patienter med provocerad vulvodyni. Då kan fler bli friska snabbare än i dag. Tidiga insatser kan hindra att besvären förvärras, och ge en bättre sexuell hälsa och livskvalitet på lång sikt.

Du som möter unga patienter i hälso- och sjukvården behöver därför känna till att vulvasmärta vid vaginalt sex är vanligt, och veta hur man diagnostiserar och behandlar provocerad vulvodyni – eller kunna remittera patienterna vidare.

Du som beslutar om resursfördelning behöver då säkerställa kompetensutveckling för personalen. Målet är att färre patienter ska gå länge med obehandlade besvär, och att färre patienter utvecklar mer svårbehandlad smärta.

Ge tillgång till specialiserad vård

Du som är beslutsfattare i en region behöver också se till att patienterna får tillgång till specialiserad vård, i form av multiprofessionella team som är specialiserade på provocerad vulvodyni. Teamen kan finnas på en särskild vulvamottagning, en kvinnoklinik eller motsvarande. Detta kan kräva extra resurser till sådana mottagningar.

Samtidigt kan till exempel vulvamottagningarnas belastning minska om patienterna får nära vård och tidigare insatser, enligt Socialstyrelsens riktlinjer. Då kan också patienter med kvarstående eller allvarliga besvär få specialiserad vård snabbare.

Vården behöver bli mer jämlik

Det finns stora skillnader i vården vid provocerad vulvodyni, framför allt mellan storstad och landsbygd. Bara hälften av Sveriges regioner erbjuder till exempel vård vid en vulvamottagning 2018, och många mottagningar har långa väntetider. Dessutom är vårdkedjan ofta otydlig: många patienter vet inte vart de ska vända sig, och personal är osäkra på remitteringsvägarna.

Uppföljning och utvärdering

Med riktlinjerna vill Socialstyrelsen bidra till mer jämlika insatser av hög kvalitet. Vi har tagit fram indikatorer som speglar ett urval av rekommendationerna. Du som är beslutsfattare i hälso- och sjukvården kan använda indikatorerna för att till exempel följa upp och utveckla din verksamhet.

Välkommen med frågor

Har du frågor eller synpunkter på de nationella riktlinjerna?

Mejla NR-vulvodyni@socialstyrelsen.se.